

Ольвінська Ю.О.

к.е.н., доцент

Одеській національний економічний університет (Україна)

Кривошеїна Є.О.

здобувач першого (бакалаврського) рівня ВО

Одеській національний економічний університет (Україна)

Сіренко А.О.

здобувач першого (бакалаврського) рівня ВО

Одеській національний економічний університет (Україна)

СТАТИСТИЧНИЙ АНАЛІЗ ВПЛИВУ ФАКТОРІВ НА ФІНАНСОВЕ СТАНОВИЩЕ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ

На фоні економічних трансформацій та соціальних змін в Україні виникає необхідність детального вивчення взаємозв'язку між динамікою заробітної плати та комунальними тарифами і його впливу на фінансове становище населення. За останні роки спостерігається різка зміна рівня доходів громадян та вартості комунальних послуг, що може стати причиною серйозних економічних та соціальних наслідків.

Проблематика даного питання полягає в тому, що високі комунальні тарифи можуть суттєво обтяжити бюджети населення, особливо групи з низьким рівнем доходів. Це може призвести до зниження реального доходу, викликаючи фінансовий тиск на домогосподарства та обмежуючи їхню здатність задовольняти базові потреби, такі як харчування, освіта та медичні послуги. З іншого боку, низькі комунальні тарифи можуть призвести до нестачі фінансових ресурсів для розвитку та підтримки комунальної інфраструктури, що, у свою чергу, може вимагати перегляду тарифів у бік їх підвищення.

У сучасному світі, де економічна динаміка та соціальний добробут населення тісно переплетені, аналіз фінансового стану громадян стає все більш актуальним та важливим. У разі швидко мінливої глобальної економіки та соціальних трансформацій, оцінка прибутків і витрат населення виходить передній план як основний індикатор достатку суспільства.

Особлива увага приділяється питанням заробітної плати, яка не лише є одним із ключових показників економічного розвитку країни, а й є фундаментом для забезпечення гідного рівня життя населення. Заробітна плата безпосередньо впливає на споживчі можливості громадян, їх здатність забезпечувати себе та свої сім'ї, а також рівень їх соціальної захищеності. Тому вивчення динаміки заробітної плати та її взаємозв'язку з іншими факторами економічного та соціального розвитку є важливим інструментом для аналізу та прогнозування стану суспільства.

Так, у першому кварталі 2023 року спостерігається помірне зростання у 5,6% порівняно з аналогічним періодом попереднього року. Але, найбільш помітним стало прискорення темпів у другому та третьому кварталах, де зростання склало 25,2% та 22,7% відповідно. Це може бути пов'язано з декількома факторами.

Але, щоб оцінити реальний фінансовий стан громадян, необхідно також розглянути інші ключові показники, такі як прожитковий мінімум та мінімальна заробітна плата. У

2023 році, згідно з даними Міністерства фінансів, прожитковий мінімум залишався незмінним на рівні 2589 гривень як і у 2022 році[3]. Мінімальна заробітна плата також не зазнала змін у порівнянні з попереднім роком і становила 6700 гривень[4]. Ці показники є базовим орієнтирами визначення мінімального рівня доходу, який є необхідним для забезпечення базових життєвих потреб. Тому стабільність у значеннях може розглядатися як індикатор соціальної захищеності населення.

Ще одним фактором, що впливає на фінансове становище населення є розмір комунальних тарифів. У першому кварталі 2023 року спостерігалася різноспрямована динаміка цін на комунальні послуги. Ціни на електроенергію залишалися незмінними в порівнянні з аналогічним періодом попереднього року, що може бути розглянуто як відносна стабільність у цьому секторі. Проте ціни на опалення та водопостачання зросли на 0,2% та 1,6% відповідно. Значний рост цін відбувся на прибирання сміття, а саме збільшилися на 17%.

Однак у другому та третьому кварталах 2023 року ситуація змінилася. Ціни на опалення трохи знизилися, а саме на 0,2%, що могло бути наслідком сезонного зниження споживання тепла. Ціни на водопостачання та прибирання сміття продовжили своє зростання, збільшившись на 0,8% та 17,1% відповідно. Але найбільшій зміні зазнали ціни на електроенергію, які зросли на 69,7% порівняно з аналогічним періодом попереднього року. Це може бути пов'язано з низкою факторів, включаючи збільшення попиту на електроенергію, зміни в структурі виробництва енергії або зміни тарифів. У свою чергу в третьому кварталі 2023 року ситуація практично не змінилася, за винятком цін на прибирання сміття, які знизилися на 7,2%, таким чином показник склав 109,9% .

Ці дані демонструють, що зміни у цінах на комунальні послуги в Україні мають різні тенденції у різні періоди часу. Такі зміни можуть істотно впливати на фінансовий стан населення, особливо в контексті збільшення цін на електроенергію.

Для наочності представимо ці дані на рис 1.

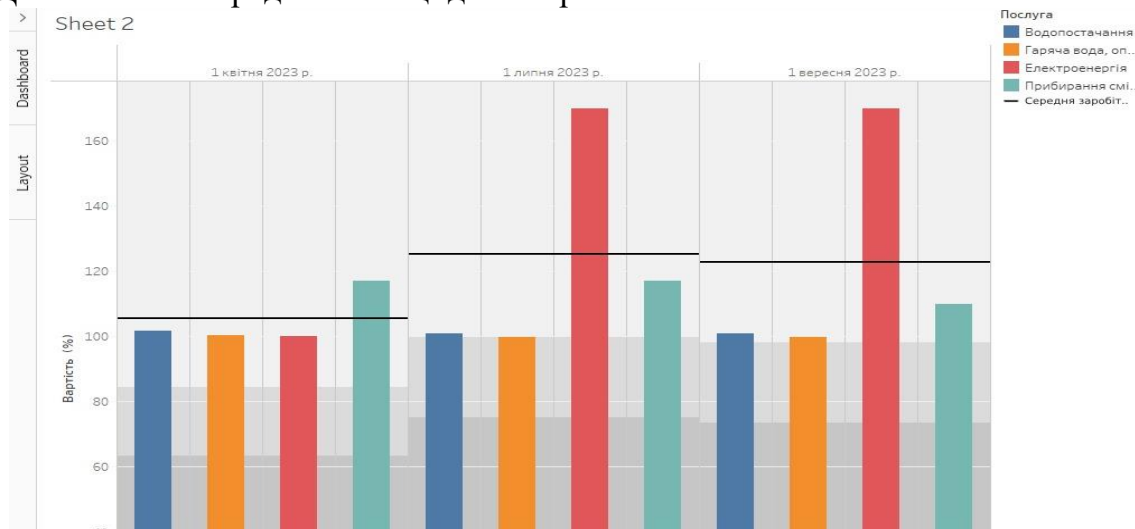

Рис.1. Динаміка зміни розміру середньої заробітної плати до цін на комунальні послуги у 2023 році

Джерело: побудовано автором

Середня заробітна плата в Україні збільшилася на 22,7%, що дуже незначно, порівняно зі зростанням вартості на електропостачання. Це означає, що відсоткове співвідношення між збільшенням цін на електроенергію та заробітною платою суттєво різниться, що може призвести до диспропорції у бюджеті сімей. Більше того, прожитковий мінімум та мінімальна заробітна плата залишилися на незмінному рівні, тобто взагалі ніяк не відобразивши зростання цін на комунальні послуги. Через це, люди з низьким рівнем доходу можуть опинитися в особливо уразливому становищі, стикаючись зі зростанням витрат на життєво важливі послуги при постійних доходах.

Така нерівномірність у темпах зростання між цінами на комунальні послуги та заробітною платою може призвести до збільшення фінансового навантаження на домогосподарства, підвищення рівня бідності та погіршення якості життя. Більше того, це може також негативно вплинути на соціальну стабільність суспільства в цілому.

Очевидним стає необхідність розробки відповідних стратегій та заходів, спрямованих на підтримку соціальної справедливості та захист найбільш уразливих груп населення від впливу зростання цін на комунальні послуги. Це може включати заходи щодо підвищення доступності житлових субсидій, регулювання цін на комунальні послуги та збільшення заробітної плати, з урахуванням інфляції та зростання цін на життєво важливі послуги.

Список використаних джерел:

1. Яковенко, Р. До чого призведе подальше підвищення комунальних тарифів. 2019. URL: <http://www.krme.top/?p=3521>. (дата звернення: 07.02.2024).
2. Атаманська, С. (2023). Соціальні проблеми української сім'ї (на прикладі населення Київщини). Соціологічні студії, 1 (22), 34–42. <https://doi.org/10.29038/2306-3971-2023-01-34-42> (дата звернення: 10.05.2024).
3. Середньомісячна заробітна плата за видами економічної діяльності за квартал. URL: https://ukrstat.gov.ua/operativ/menu/menu_u/zp.htm (дата звернення: 10.05.2024).
4. Мінімальна заробітна плата (2000-2024). URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/labour/salary/min/> (дата звернення: 13.05.2024).
5. Прожитковий мінімум в Україні (2000-2024). URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/labour/wagemin/> (дата звернення: 13.05.2024).
6. Індеси споживчих цін на товари та послуги. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 14.05.2024).